מתני' השוכר את הפרה לחרוש וכו'. וכל כלי המחריבה לגעל הבקר ועבדו הולכין עם בהמתו וזה אומן הדרכן לכוון פרה לתלמיד וזה הולך אחר המחריבה ומכניד היתד בקרקע שבו הבהול שקוראים קולטור"ץ בלע"ז והוא קנקן דמתני': **חייב.** שהריס קשיס לחרוש שהסלעים שם: **ודם בסנוקה פטור.** שם החליקה: **גמ' והיכא דלא שני.** ואין לנעל הפרה לתבוע לו כלום ואלו שהיו בפעולתו המנסיג והמומז יחד שכירים היו ויזה מהן פושע בשבירת הקנקן: **דנקיט פרצת.** מרדע הוא משלם שלא כוון את הפרה יפה ועל ידי שעיוות את השורה של מעלה נשבר הקנקן: **דנקיט מנא.** קנקן: **משלם.** שהעמיק יותר מדאי בתלם: **והילכתא דנקיט מנא משלם.** שאילו לא העמיקו יותר מדאי לא היה נשבר בעיוות השורה: **ואי דמחזקא גונדרי.** שהיה ידוע להם שהר שמעלה מגיסם ונומנת וטרטין: **תרוייהו משלמים.** שהיה להם להזהר מאד ובשבר מועט שעיוות אף המנסיג הוא נשבר והוי דבר המוטל בספק: **היה שם מום אחד.** אחד מן המומין הללו היה שם: **וסנפו בין מומין אחרים.** שלא היו שם: **הרי זה מקח טעות.** לפי שהכיר הלוקח בשאר מומין שאינן ונכשבר הוא בכולן משקר שלא להשליך מעליו תרעומת הוא אומר הילכך מקח טעות הוא למדעתא דהכי לא זבן: **מוס זה ומוס אחר.** שפירש לו שם אומו מוס לבדו ואמר לו מוס זה שם ועוד מומין אחרים: **אין זה מקח טעות.** דכיון לאומו המוס הזכיר לו לבדו בו היה לו לבדוק: **וסנפו.** מבררו. כמו סניפין עשאום לתענית (לקמן כה.): **נגפים.** נופלת מאולי: **משועממת.** משוגעת: **היה שם מוס אחד.** מאלו המומין והשאר אין שם: **היו שם כל המומין הללו.** ואינו מקפיד אלא על אחד ובא ואומנו בשבור הייתי שאתה כולל שם מה שאין שם ומה שיש שם ואילו ידעתי שזה שם לא הייתי לוקחה מאי: **תפילו** לא גרסינן והכי גרסי' **הכי קאמרין מאחר דרבית היו שם כל המומין הללו אין זה מקח טעות: מתני'** והיכא **שעורין.** שהס קליס מחטין: **חייב.** בקילקולה אם הוסיף ג' קבין. ולא תמרינן הואיל והשעורין קליס יש לו להוסיף על כדי כוכד לתך חטין שאעפ"י שהכניס קשה במשאוי. ופטור. אם הוסיף: **וכיצד לתך שעורים.** שלא הוסיף: **גמ' קשה במשאוי.** כדפרישית לף על פי שאין משאין כבד כאחד החטין הרי נפחן כנפח חטין והנפח כמשקל: **ניפחא לפקלא.** נפח קשה כמשקל הואיל ויפחן שוה הרי הוא כמשקל שוה: **ואם הוסיף שלשה קבין.** להוא שיעור תוספת למאור לקלקל חייב: **קשה למשאוי.** אם השוה כוכד השעורין לכוכד החטין כגון שהוסיף שלא שלשה על הלתך הרי הרבה הנפח ורוב הנפח קשה למשאוי והוי נפח זה תוספת לקלקול החמור: **תיקלא לפקלא.** שינו חייב על שיעור כוכד השעורים לכוכד החטין ליהוי נפח זה תוספת אבל נפח שוה ומשקל אסר לא תמרינן נפח השוה הרי הוא כמשקל וליחייב בתוספת של שלשת קבין דקשה למשאוי תנן ולא קשה כמשאוי: **מאי לאו שלשה קבין.** כלומר: **לא סלה.** ואכי קאמר להכיא לתך חטין והכיא לתך שעורין פטור ואע"פ שאינה שהרי אינה להקל ואם הוסיף על כדי משקל החטין חייב משום תוספת הנפח: **הכי קאמר וכו'.** ומילי מילי קתני ואלו וכמה יוסיף ולא תלכיא חטין והכיא שעורין קאי:

מתני' השוכר את הפרה לחרוש בהר וחרש בבקעה אם נשבר הקנקן פטור בבקעה וחרש בהר אם נשבר הקנקן חייב [ב]לדוש בקטנית ודש בתבואה פטור לדוש בתבואה ודש בקטנית חייב מפני שהקטנית מחלקת: **גמ'** היכא דלא שני בה מאן משלם א"ר פפא דנקיט פרשא משלם רב שישא בריה דרב אידי אמר [ג]דנקיט מנא משלם והלכתא דנקיט מנא משלם ואי דוכתא דמחזקא גונדרי תרוייהו משלמי. פי' בקונטרס משום דהוי ספק מי עשה ואין נראה דלא קי"ל (ב"ק ד' נה:) כסומכוס אלא כרבנן והמוציא מחבירו עליו הראיה ומי הוה ספק היו שניהם פטורים אלא נ"ל דהכא שניהם פשעו כיון דמחזקא בגונדרי הוא נשבר מאד בקל והיה לכל אחד ליתן לב על חבירו כמו על עצמו ולהזהירו ואחרי אלא הזהירו גם הוא פשע: **שפחה** זו שוטה היא כו' הרי זה מקח טעות. מכאן קשה לפ"ה שפי' להא דאמר בכתובות (ד' נח. ושם ד"ה הנהו) סימפון בעבדיס ליכא מי מומין שבגלוי כו' מאי אמרת ליסטין מזויין או מוכתב למלכות הגהו קלא איכא להו ופירש בקונטרס ושבר וקביל וקשה לר"ת דהא הכא ממרינן דהוי מקח טעות בגלוי המומין ול"ל משכחת סימפון בעבדיס ואין מוכרין אותה לר"ת לפרש הגהו קלא איכא להו ואם איתא דהוי מוכתב למלכות או ליסטים אז היה קול וכיון דליכא קלא ליכא למיחש להכי ובהגהו דהכא נמי קלא איכא להו וכן משמע ליישן דאמר בכלומר בחיזה סימפון משכחת דלא הגיעו בליסטין מזויין או במוכתב למלכות ובריש המוכר פירות (ב"ב ד' נב: ושם ד"ה ליסטים) תניא בהדיא נמצא ליסטין מזויין או מוכתב למלכות אומר לו הרי שלך לפניך: **היו** בה בכל המומין הללו מהו. בריימא דקתני הרי זה מקח טעות למאי מיירי כגון שכל המומין היו בה והוי מקח טעות אע"פ שלא בדק הלוקח אפילו בחמד משום דאמר לוקח מסתמא כל הני דקאמר ליתנהו לכולהו ומדהא ליתא הא נמי ליתא ומום זה ומום אחר אין זה מקח טעות כיון שאין מוכיר אלא אחד ולא שייך למימר מדהא ליתא הא נמי ליתא או דלמא הא דקתני הרי זה מקח טעות היינו היכא דליתנהו לכולהו ובדק לוקח בחד מיניהו ואיסתכם דליתא ואמר מדמסקר בהך בחידך נמי מסקר אבל אם כולם אמת לא הוי מקח טעות והא דקתני מום זה ומום אחר ה"מ הזכיר לו כמה מומין כיון שכולם בה אין זה מקח טעות בתוספתא דכתובות משמע דאם הזכיר שני מומין אחד ים בה ואחד אין בה אלא הוי מקח טעות אלא דוקא כי שנפו בין הרבה מומין שאין בה דהכי תניא עד שלשים יום יעמיד פרנס ג"ל קדם לי בתך על מנת שאין בה מומין ג"ל שוטה היא שעמומית היא נכפית היא אם ג"ל אותו המום ומום אחר עמו אין זה מקח טעות היה בה מום אחד ושנפו עם הרבה מומין הרי זה מקח טעות:

קשה במשאוי תנן. לאחי סיפא דקתני כמה יוסיף קאי לפרש ריפא ולרבא ריפא דקתני להכיא עליה חטין והכיא עליה שעורין היינו בכוכד החטין שהוא שלא כדמוכח בשמעתין חייב דניפחא הוי תוספת להכיא לתך חטין והכיא לתך שעורים פטור אפילו

היכא דלא שני מאן משלם. ול"ת היכא דשני נמי אמתי לא משלם מאחד מן הפועלים שפשע בשבירת הקנקן ותיבעי נמי מאן משלם וי"ל דהיכא דשני לא משלם דמיירי שהמשכיר את הפרה הוא שוכר את הפועלים ליגל עם פרתו ועשות מלאכת השוכר ולהכי לא משלם דל"ל למשכיר אלא לא התניא עמך אלא למרוח בבקעה ולא קבלנו שמירת הקנקן בהר אלא בבקעה ואם היינו חוששים בבקעה לא היינו חוששים ומ"מ שכירות שלנו לא נפסיד כי לעתך היה שעשה כמו שירלה בעל השדה כי ד) היימי סבור שלא יחרוש אלא בבקעה: **ואי** דוכתא דמחזקינן בגונדרי תרוייהו משלמי. פי' בקונטרס משום דהוי ספק מי עשה ואין נראה דלא קי"ל (ב"ק ד' נה:) כסומכוס אלא כרבנן והמוציא מחבירו עליו הראיה ומי הוה ספק היו שניהם פטורים אלא נ"ל דהכא שניהם פשעו כיון דמחזקא בגונדרי הוא נשבר מאד בקל והיה לכל אחד ליתן לב על חבירו כמו על עצמו ולהזהירו ואחרי אלא הזהירו גם הוא פשע: **שפחה** זו שוטה היא כו' הרי זה מקח טעות. מכאן קשה לפ"ה שפי' להא דאמר בכתובות (ד' נח. ושם ד"ה הנהו) סימפון בעבדיס ליכא מי מומין שבגלוי כו' מאי אמרת ליסטין מזויין או מוכתב למלכות הגהו קלא איכא להו ופירש בקונטרס ושבר וקביל וקשה לר"ת דהא הכא ממרינן דהוי מקח טעות בגלוי המומין ול"ל משכחת סימפון בעבדיס ואין מוכרין אותה לר"ת לפרש הגהו קלא איכא להו ואם איתא דהוי מוכתב למלכות או ליסטים אז היה קול וכיון דליכא קלא ליכא למיחש להכי ובהגהו דהכא נמי קלא איכא להו וכן משמע ליישן דאמר בכלומר בחיזה סימפון משכחת דלא הגיעו בליסטין מזויין או במוכתב למלכות ובריש המוכר פירות (ב"ב ד' נב: ושם ד"ה ליסטים) תניא בהדיא נמצא ליסטין מזויין או מוכתב למלכות אומר לו הרי שלך לפניך: **היו** בה בכל המומין הללו מהו. בריימא דקתני הרי זה מקח טעות למאי מיירי כגון שכל המומין היו בה והוי מקח טעות אע"פ שלא בדק הלוקח אפילו בחמד משום דאמר לוקח מסתמא כל הני דקאמר ליתנהו לכולהו ומדהא ליתא הא נמי ליתא ומום זה ומום אחר אין זה מקח טעות כיון שאין מוכיר אלא אחד ולא שייך למימר מדהא ליתא הא נמי ליתא או דלמא הא דקתני הרי זה מקח טעות היינו היכא דליתנהו לכולהו ובדק לוקח בחד מיניהו ואיסתכם דליתא ואמר מדמסקר בהך בחידך נמי מסקר אבל אם כולם אמת לא הוי מקח טעות והא דקתני מום זה ומום אחר ה"מ הזכיר לו כמה מומין כיון שכולם בה אין זה מקח טעות בתוספתא דכתובות משמע דאם הזכיר שני מומין אחד ים בה ואחד אין בה אלא הוי מקח טעות אלא דוקא כי שנפו בין הרבה מומין שאין בה דהכי תניא עד שלשים יום יעמיד פרנס ג"ל קדם לי בתך על מנת שאין בה מומין ג"ל שוטה היא שעמומית היא נכפית היא אם ג"ל אותו המום ומום אחר עמו אין זה מקח טעות היה בה מום אחד ושנפו עם הרבה מומין הרי זה מקח טעות:

קשה במשאוי תנן. לאחי סיפא דקתני כמה יוסיף קאי לפרש ריפא ולרבא ריפא דקתני להכיא עליה חטין והכיא עליה שעורין היינו בכוכד החטין שהוא שלא כדמוכח בשמעתין חייב דניפחא הוי תוספת להכיא לתך חטין והכיא לתך שעורים פטור אפילו

HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

ג) [תוספ' דכ"ב פ"ד], [שם], ד) [ב"ה ושנפו לפני ד"ה מהו זה], ה) ל"ל היית ועי' רש"ל,

קולטר"א קנקן של מחרשה (היתד הפולחת את הקרקע).

נח א מיי' פ"ד מהלכות שכירות הלכה ג סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' שט סעיף ד:

נט ב מיי' שם הלכה ג טוש"ע שם סעיף ה:

ם ג מיי' שם הלכה ב טוש"ע שם סעיף ד:

סא ד מיי' פט"ו מהל' מכירה הלכה ז ח ט טוש"ע מ"מ סי' רלב סעיף ח:

סב ה מיי' שם הלכה י:

סג ו מיי' שם הלכה ח סמג שם טוש"ע שם סעיף ט:

סד ז מיי' פ"ד מהלכות שכירות הלכה ד סמג עשין פט טוש"ע מ"מ סי' שם סעיף ד:

סה ח מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעיף ה ופעיף ו וע"ש במ"מ ובב"י:

סו ט מיי' שם הלכה ד טוש"ע שם סעיף ד: